Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXXIII.

wydana i rozesłana

w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 28. Kwietnia 1850; w wydaniu niniejszem dwujęzykowem: 13. Maja 1850.

115.

Rozrządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 1. Marca 1850,

moc mające dla uniwersytetów we Wiedniu, w Pradze, Ołomuńcu, Krakowie, we Lwowie, Gracu i Insbruku,

którem się rozporządzają postanowienia co do wyjątkowego przedsiębrania egzaminów na fakultecie filozoficznym z nauki pedagogicznej i gospodarstwa wiejskiego.

Na zapytanie, czyli także i na filozoficznym fakultecie wedle analogii tutejszego rozrządzenia z dnia 10. Listopada 1849 *) z takowymi kandydatami, którzy przez służbowe lub inne stosunki przeszkodzeni są, uczęszczać na publiczne odczyty profesora lub prywatnego docenta, albo którzy do dalszej swej promocyi potrzebują zaświadczenia odbytego egzaminu z pojedyńczych przedmiotów naukowych, wolno przedsiębrać prywatne egzamina, widzę się spowodowanym, oświadczyć: iż w takowych przypadkach nic na przeszkodzie nie stoi, z wyższej nauki pedagogicznej i z nauki gospodarstwa wiejskiego, gdzie takowej na wszechnicy nauczają, wyjątkowo prywatne egzamina przedsiębrać w ten sposób, jaki względem żyjących języków ministeryalnem rozrządzeniem z dnia 27. Grudnia 1849 **) przepisano, z tą suppozycyą, że nie można zadosyć uczynić potrzebie wykazania się z takowych przedmiotów przez egzamin na innym jakim zakładzie naukowym tegoż miasta odbyć się mającym.

Thun m. p.

---

*) W części **V.** przeszłorocznego dziennika, praw państwa Nr. 20.

) W części **X. bieżącego roku dziennika praw państwa Nr. 15.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXXIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 28. März 1850,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 13. Mai 1850.

115.

Erlass des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 1. März 1850,

giltig für die Universitäten zu Wien, Prag, Olmütz, Krakau, Lemberg, Gratz und Innsbruck,

womit die Bestimmungen über die ausnahmsweise Abhaltung von Prüfungen über die Erziehungskunde und Landwirthschaftslehre an der philosophischen Facultät getroffen werden.

*Ueber eine Anfrage, ob auch an der philosophischen Facultät nach der Analogie des hierortigen Erlasses vom 10. November 1849 *) mit solchen Candidaten, die durch Dienst- oder andere Verhältnisse gehindert sind, die öffentlichen Vorträge eines Professors oder Privatdocenten zu besuchen, oder welche Behufs ihres Fortkommens eines Prüfungszeugnisses aus einzelnen Lehrfächern benöthigen, Privatprüfungen vorgenommen werden dürfen, finde ich mich veranlasst zu erklären: es unterliege für solche Fälle keinem Anstande, aus der höheren Erziehungskunde und der Landwirthschaftslehre, wo diese an einer Universität gelehrt wird, ausnahmsweise Privatprüfungen in der Art abzuhalten, wie diess in Ansehung der lebenden Sprachen durch Ministerialerlass vom 27. December 1849 **) angeordnet wurde, vorausgesetzt, dass nicht dem Bedürfnisse eines Ausweises über derlei Gegenstände durch eine an einer anderen Lehranstalt derselben Stadt abzulegende Prüfung genügt werden kann.*

***Thun** m. p.*

**) Im V. Stücke des vorigen Jahrganges des Reichsgesetzblattes Nr. 20.*
***) Im X. Stücke des laufenden Jahrganges des Reichsgesetzblattes Nr. 15.*

116.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 7. Marca 1850,

moc mające dla Austryi poniżej i powyżej Ensu, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Gorycyi i Gradyski, dla Istryi, Tyrolu i Vorarlbergu, dla Czech, Morawii, Szląska, Galicyi i Lodomeryi z Oświecimem i Zatorem, dla Krakowa, Bukowiny i Dalmacyi,

którem się wydają niektóre wyjaśnienia i bliższe postanowienia do prowizorycznej ustawy gminnej z dnia 17. Marca 1849.

Końcem rozwiązania wątpliwości i zapytań, względem niektórych postanowień prowizorycznej ustawy gminnej z dnia 17. Marca 1849. wytoczonych, w skutek Najwyższej uchwały z dnia 27. Lutego 1850. za doradą Rady ministrów wydają się następujące wyjaśnienia i bliższe tejże ustawy dotyczące postanowienia:

Do §§. 7. i 8. Tylko obywatele austryackiego państwa przynależącymi gminy albo obywatelami gminy być mogą.

Do §. 28. Nr. 2. Pod wyborowo-uprawnionymi miejscowymi dusz starownikami objętymi są osoby następujące:

a) księża katolickich trzech obrządków, to jest: łacińsko-, grecko- i ormiańsko-katolickiego obrządku, w gminie parafialną jurysdykcyą samoistnie wykonujący;

b) pastorowie znajdującej się w gminnym okręgu ewanielickiej gminy konfessyi augsburskiej i helweckiej;

c) Księża kościoła greckiego nieuniackiego, w gminie parafialną jurysdykcyą samoistnie wykonujący;

d) kaznodzieja (rabin) znajdujących się w gminnym okręgu żydoskiej wiary wyznawców.

Prawo do wyboru w gminie mają ci tylko oficerowie, którzy do stałego wojska *(militia stabilis)* należą i przynależącymi gminy są.

Pod osobami, które dostąpiły stopnia akademickiego, rozumią się doktorowie czterech fakultetów, którzy dostąpili swego stopnia akademickiego na tutejszo-krajowej wszechnicy. Zresztą osobom tym wtedy tylko prawo do wyboru przysłuża, jeżeli przynależącymi gminy są.

Do wyborowo-uprawnionych publicznych nauczycieli należą przełożeni i nadnauczyciele znajdujących się w gminie szkół ludowych, tudzież ustanowieni porządkowi nauczyciele i profesorowie średnich i wyższych publicznych zakładów naukowych w gminie.

Do §. 34. Obieralnymi są tylko owi do wyboru uprawnieni członkowie gminy, którzy liczą najmniej lat trzydzieści.

Do §. 35. Nr. 4. Pod osobami, wedle §. 35. Nr. 4. od obieralności z powodu czynu hańbiącego wyłączonemi, rozumieć się mają te, które zbrodni lub z chciwości zysku wynikłego albo publiczną obyczajność naruszającego wykroczenia albo przestępstwa takiego za winne uznano, albo też, które dla innego jakiego praw przestępstwa przynajmniej na półroczną karę na wolności skazano.

116.

Verordnung des Ministers des Innern vom 7. März 1850,

giltig für Oesterreich ob und unter der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska, Istrien, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien und Lodomerien mit Auschwitz und Zator, Krakau, Bukowina und Dalmatien,

womit einige Erläuterungen und nähere Bestimmungen zu dem provisorischen Gemeindegesetze vom 17. März 1849 ertheilt werden.

Um die Zweifel und Anfragen zu lösen, die bezüglich mehrerer Bestimmungen des provisorischen Gemeindegesetzes vom 17. März 1849 angeregt worden sind, werden in Folge der Allerhöchsten Entschliessung vom 27. Februar 1850 nach Einrathen des Ministerrathes nachstehende Erläuterungen und nähere Bestimmungen zu diesem Gesetze erlassen:

Ad *§§. 7 und 8. Nur österreichische Staatsbürger können Gemeindeangehörige oder Gemeindebürger seyn.*

Ad *§. 28 Nr. 2. Unter den wahlberechtigten Ortsseelsorgern sind folgende Personen begriffen:*

a) *die Priester der drei katholischen Ritus, nämlich des lateinisch-, griechisch- und armenisch-katholischen Ritus, welche in der Gemeinde die pfarrliche Jurisdiction selbständig ausüben;*

b) *die Pastoren der im Gemeindebezirke befindlichen evangelischen Gemeinde Augsburger und helvetischer Confession,*

c) *die Priester der griechisch nicht unirten Kirche, welche in der Gemeinde die pfarrliche Jurisdiction selbständig ausüben,*

d) *der Prediger (Rabbiner) der im Gemeindebezirke befindlichen jüdischen Glaubensgenossen.*

Wahlberechtiget in der Gemeinde sind nur jene Officiere, welche zur Militia stabilis *gehören, und Angehörige der Gemeinde sind.*

Unter den Personen, welche einen akademischen Grad erlangt haben, werden die Doctoren der vier Facultäten, welche ihren akademischen Grad an einer inländischen Universität erhalten haben, verstanden. Diese Personen sind übrigens nur in so ferne wahlberechtiget, als sie Gemeindeangehörige sind.

Zu den wahlberechtigten öffentlichen Lehrern gehören die Vorsteher und Oberlehrer der in der Gemeinde befindlichen Volksschulen, dann die angestellten ordentlichen Lehrer und Professoren der mittleren und höheren öffentlichen Lehranstalten in der Gemeinde.

Ad *§. 34. Wählbar sind nur wahlberechtigte Gemeindeglieder, welche mindestens dreissig Jahre alt sind.*

Ad *§. 35 Nr. 4. Unter den nach §. 35 Nr. 4 von der Wählbarkeit wegen einer entehrenden Handlung ausgeschlossenen Personen sind jene zu verstehen, die wegen eines Verbrechens oder wegen eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens oder einer solchen Uebertretung schuldig erklärt, oder wegen einer anderen Gesetzesübertretung zu einer mindestens halbjährigen Freiheitsstrafe verurtheilt worden sind.*

Do §. 36. Jeżeliby liczba prawo do wyboru mających tak małą była, iżby przepis §. 40., wedle którego pierwsze wyborcze ciało z najmniej trzy razy tylu wyborowo-uprawnionych składaćby się winno, ilu takowe wybrać ma mężów wydziałowych i zastępców, albo wcale nie, albo tylko wtedy przeprowadzonym być mógł, gdyby w następującem wyborczem ciele mniej wyborowo-uprawnionych było, jak w pierwszem, natenczas wybór wyjątkowo w jednem wyborczem ciele przedsięwziętem być ma.

Do §. 40. Jeżeliby pierwsze wyborcze ciało z najwyżej opodatkowanych najbliższego wyborczego ciała uzupełnionem być musiało, natenczas, gdyby równą kwotę podatkową, aż do której na dół iść należy, więcej osób opłacało, jak do uzupełnienia potrzeba, tedy wyższy wiek rozstrzyga, kto z nich do pierwszego wyborczego ciała wstąpić ma.

Do §. 43. Jeżeli przez więcej wyborczych ciał jedna a ta sama osoba jako członek wydziałowy albo jako zastępca wybraną została, tedy takowa natychmiast po przedsięwziętym w różnych wyborczych ciałach wyborze oświadczyć musi, od którego ciała ona mandat przyjmuje.

Jeżeli wielokroć wybrana osoba oświadczenia takowego natychmiast dać nie może albo nie chce, tedy utrzymuje się przyjęcie dla tego wyborczego ciała, w którem ona więcej głosów otrzymała.

W razie równości głosów utrzymuje się przyjęcie dla wyborczego ciała niżej opodatkowanych.

Ciało wyborcze, którego mandat nie został przyjętym, natychmiast do nowego wyboru przystępuje.

Do §§. 44. 45. i 46. W miejsce tych paragrafów wstępują postanowienia następujące:

W gminach, gdzie liczba wyborowo-uprawnionych członków gminy sta nie dosięga, wydział gminy składa się z ośmiu, albo gdyby utworzyły się trzy ciała wyborcze, z dziewięciu członków.

Wydział gminy składa się:

w gminach liczących			100— 300	wyborowo-uprawnionych		z 12
„	„	„	301— 600	„	„	„ 18
„	„	„	601—1000	„	„	„ 24
członków.			a nad 1000	„	„	„ 30

Temito liczbami liczba członków przełożeństwa (§. 58.) objętą jest.

Liczba wybierać się mających zastępców do połowy liczby mężów wydziałowych ustanawia się. Jeżeli liczba zastępców przez liczbę ciał wyborczych nie jest podzielną, natenczas ma takowa na najbliższą, przez liczbęciał wyborczych podzielną liczbę być powiększona.

Do §§. 48. i 49. Starosta powiatowy ma prawo zasiadać na posiedzeniach wyborczej komissyi i aktem wyborczym kierować. Tenże także powiatowemu komisarzowi to prawo poruczyć może, lub też innemu jakiemu zaufania swego mężowi.

Do §. 58. Liczba radców gminnych ustanawia się w

gminach	liczących	12	lub	mniej	mężów	wydziałowych	na	2
„	„	18	„	„	„	„	„	3
„	„	24	„	„	„	„	„	4
„	„	30	„	„	„	„	„	5

Ad. §. 36. Sollte die Zahl der Wahlberechtigten so gering seyn, dass die Vorschrift des §. 40, wornach der erste Wahlkörper aus mindestens dreimal so viel Wahlberechtigien bestehen soll, als derselbe Ausschuss- und Ersatzmänner zu wählen hat, gar nicht, oder nur unter der Folge durchgeführt werden könnte, dass der folgende Wahlkörper weniger Wahlberechtigte hätte, als der erste, so ist die Wahl ausnahmsweise in einem Wahlkörper vorzunehmen.

Ad §. 40. Wenn der erste Wahlkörper aus den am höchsten Besteuerten des nächsten Wahlkörpers ergänzt werden muss, so hat, falls den gleichen Steuerbetrag, bis zu welchem herabgegangen werden muss, mehrere als zur Ergänzung erforderliche Personen entrichten, das höhere Alter zu entscheiden, wer von ihnen in den ersten Wahlkörper einzutreten hat.

Ad §. 43. Wird von mehreren Wahlkörpern eine und dieselbe Person als Ausschuss oder Ersatzmann gewählt, so muss sich dieselbe sogleich nach der in den verschiedenen Wahlkörpern vorgenommenen Wahl erklären, von welchem Körper sie das Mandat annehme.

Kann oder will die mehrfach gewählte Person die Erklärung nicht sogleich abgeben, so gilt die Annahme für den Wahlkörper, in welchem dieselbe mehr Stimmen erhalten hatte.

Bei Stimmengleichheit gilt die Annahme für den Wahlkörper der Minderbesteuerten.

Der Wahlkörper, dessen Mandat nicht angenommen wird, schreitet sofort zur neuen Wahl.

Ad §§. 44, 45 und 46. An die Stelle dieser Paragraphe treten nachstehende Bestimmungen:

In Gemeinden, wo die Zahl der wahlberechtigten Gemeindeglieder jene von Hundert nicht erreicht, besteht der Gemeindeausschuss aus acht, oder wenn drei Wahlkörper gebildet werden, aus neun Mitgliedern.

Der Gemeinde-Ausschuss besteht:

in Gemeinden mit	100 — 300	wahlberechtigten	Gemeindegliedern	aus 12
„ „	„ 301 — 600	„	„	„ 18
„ „	„ 601 — 1000	„	„	„ 24
	und über 1000	„	„	„ 30

Mitgliedern.

In diesen Zahlen ist die Zahl der Vorstandsmitglieder (§. 58) begriffen.

Die Anzahl der zu wählenden Ersatzmänner wird auf die Hälfte der Anzahl der Ausschussmänner festgesetzt. Ist die Zahl der Ersatzmänner durch die Zahl der Wahlkörper nicht theilbar, so muss dieselbe auf die nächste durch die Zahl der Wahlkörper theilbare Zahl erhöht werden.

Ad §§. 48 und 49. Der Bezirkshauptmann hat das Recht, den Sitzungen der Wahlcommission beizuwohnen, und den Wahlact zu leiten. Er kann dieses Recht auch einem Bezirks-Commissär oder sonst einem Manne seines Vertrauens übertragen.

Ad §. 58. Die Zahl der Gemeinderäthe wird in

Gemeinden mit 12	oder weniger	Ausschussmänner	auf 2
„ „ 18	„ „	„	„ 3
„ „ 24	„ „	„	„ 4
„ „ 30	„ „	„	„ 5

festgesetzt.

Starosta powiatowy na posiedzeniu wydziału gminnego w celu wyboru przełożeństwa gminnego zasiadać, i dotyczącym aktem wyborczym kierować może; takowy też ku temu i komisarza powiatowego, lub innego jakiego męża zaufania swego zesłać może. Jeżeliby starosta powiatowy z tego prawa żadnego nie robił użycia, natenczas wybór przełożonego gminy (burmistrza, gminnego sędziego) i radców gminy natychmiast do onegoż wiadomości podać należy. Nie mniej też.

Do §. 60. jeżeli opróżnione jest miejsce przełożonego gminy (burmistrza, gminnego sędziego) lub radcy gminy, o tem starostę powiatowego zawiadomić należy, który nad tem czuwać ma, aby wydział najdalej we cztery tygodnie do nowego wyboru przystąpił. Staroście powiatowemu niezabroniono, przy takowej wyborczej czynności albo samemu przytomnym być, albo przez zesłanego, przezeń naznaczonego.

Do §. 66. Starosta powiatowy nad tem czuwać winien, aby przed upływem roku trzeciego nowy wybór rozpisanym był.

Do §. 96. Każdy członek wydziału wystąpić ma, jeżeli okoliczność jaka zachodzi lub się objawia, z powodu której pierwotnie byłby od wybieralności wyjętym lub wykluczonym. (§. 35. wraz z powyższem do tego paragrafu wyjaśnieniem.)

Osoby, dla zbrodni, albo dla z chciwości zysku wynikłego albo publiczną obyczajność naruszającego wykroczenia, albo dla przestępstwa takiego inkwizycyi podpadłe podczas trwania tejże urzędu wydziałowego członka gminnego ani zastępywać, ani dalej prowadzić nie mogą.

Ponieważ przełożony gminy (burmistrz, gminny sędzia) i gminni radcy do wydziału gminnego należą, przeto powyższe przepisy zupełnie także i do tych osób stosują się.

Do §. 119. i następujących. Władza powiatowa obowiązaną jest, nadzór mieć nad wykonywaniem policyi miejscowej takowę kontrolować, a wedle potrzeby należycie zapobiegać.

Taż w drodze rekursu względem zażaleń przeciw rozporządzeniom rozstrzygać ma, przez przełożonego gminy w wykonywaniu miejscowej policyi uczynionym.

Rządowi pozostawia się, miejscową policyą, o ile tenże to potrzebnem uznaje, albo całkiem albo częścią tylko przez władzę przezeń ustanowioną wykonywać kazać.

Bach m. p.

117.

Rozrządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 10. Marca 1850,

do konsystorza c. k. wszechnicy we Wiedniu, i do akademickich senatów w Pradze, Ołomuńcu, Gracu Insbruku, we Lwowie i Krakowie.

którem się wydaje formularz uniwersyteckich zaświadczeń wystąpienia wraz z przepisem co do ich zapełnienia.

W celu uzyskania potrzebnej jednostajności tak w urządzeniu jak zapełnieniu zaświadczeń uniwersyteckich, w §§fach 23. i 24. prowizorycznego porządku co do studyów wspomnianych, dla uczniów austryacki uniwersytet czy to dla tego opuszczających, że studya swe pokończyli, czy dla tego, że do innego udać się chcą uniwersytetu udzielam etc. etc. formularz, podług którego takowe zaświadczenia uniwersyteckie wystawiane być mają.

Der Bezirkshauptmann kann der Sitzung des Gemeinde-Ausschusses zur Wahl des Gemeinde-Vorstandes beiwohnen, und die diessfällige Wahlhandlung leiten; er kann auch hiezu einen Bezirkscommissär oder sonst einen Mann seines Vertrauens abordnen. Hat der Bezirkshauptmann von diesem Rechte keinen Gebrauch gemacht, so ist die Wahl des Gemeinde-Vorstehers (Bürgermeisters, Gemeinderichters) und der Gemeinderäthe sogleich zu seiner Kenntniss zu bringen. Ebenso ist

Ad *§. 60. Wenn die Stelle des Gemeindevorstehers (Bürgermeisters, Gemeinderichters) oder eines Gemeinderathes erledigt wird, hievon sogleich die Anzeige an den Bezirkshauptmann zu erstatten, der darüber zu wachen hat, dass der Ausschuss binnen längstens vier Wochen zu einer neuen Wahl schreite. Es bleibt dem Bezirkshauptmanne unverwehrt, dieser Wahlhandlung entweder selbst, oder durch einen von ihm bestimmten Abgeordneten beizuwohnen.*

Ad *§. 66. Der Bezirkshauptmann hat zu wachen, dass vor Ablauf des dritten Jahres eine neue Wahl ausgeschrieben werde.*

Ad §. 96. Jedes Ausschussmitglied hat auszuscheiden, wenn ein Umstand eintritt, oder bekannt wird, der es ursprünglich von der Wählbarkeit ausgenommen oder ausgeschlossen hätte (§. 35 und obige Erläuterung zu diesem Paragraphe).

Personen, die wegen eines Verbrechens, oder wegen eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens, oder einer solchen Uebertretung in Untersuchung verfallen sind, können während der Dauer derselben das Amt eines Gemeindeausschusses weder vertreten noch fortsetzen.

Da der Gemeindevorsteher (Bürgermeister, Gemeinderichter) und die Gemeinderäthe zum Gemeindeausschusse gehören, so haben obige Vorschriften auch auf diese Personen ihre volle Anwendung.

Ad *§. 119* et sequentes. *Die Bezirksbehörde ist verpflichtet, die Handhabung der Ortspolizei zu überwachen, zu controliren, und erforderlichenfalls die nöthige Abhilfe zu treffen.*

Sie entscheidet im Berufungswege über Beschwerden gegen die vom Gemeindevorsteher in Handhabung der Ortspolizei getroffenen Verfügungen.

Der Regierung bleibt unbenommen, in soferne sie es für nothwendig findet, die Ortspolizei entweder ganz, oder zum Theile durch eine von ihr bestellte Behörde handhaben zu lassen.

Bach *m. p.*

117.

Erlass des Ministeriums des Cultus und Unterrichts vom 10. März 1850,

an das Consistorium der k. k. Universität in Wien, und an die akademischen Senate zu Prag, Olmütz, Gratz, Innsbruck, Lemberg und Krakau,

womit ein Formular der Universitäts-Abgangszeugnisse mit einer Vorschrift über ihre Ausfüllung hinausgegeben wird.

Zur Erzielung der erforderlichen Gleichförmigkeit in der Einrichtung und Ausfüllung der in den §§.23 und 24 der provisorischen Studienordnung erwähnten Universitätszeugnisse für diejenigen Studirenden, welche eine österreichische Universität verlassen, entweder weil ihre Studien beendet sind, oder weil sie sich an eine andere Universität begeben wollen, theile ich dem etc. etc. ein Formular mit, nach welchem diese Universitätszeugnisse auszustellen sind.

Przy ich zapełnieniu następujące ogólne postanowienia zachować należy:

1. Te zaświadczenia uniwersyteckie częścią miejsce absolutoryów zajmują po niektórych fakultetach dotychczas istniejących, lecz już więcej wydawać się nie mających.

2. Takowe po wszystkich austryackich uniwersytetach wedle załączonego formularza w języku łacińskim wystawiane będą.

3. Te przeznaczone są, zupełny dać przegląd akademickiego przykładania się ucznia, z uniwersytetu występującego, z tego czasu, który tenże przepędził był na uniwersytecie bez wszelkiej przerwy lub przynajmniej bez uczęszczania międzyczasowie w innym jakim uniwersytecie.

4. W ogólnym napisie po słowach: *Quum se dignum civitate academica prestitisset* nadmienić się winno, czyli uczeń imatrykulowanym został na podstawie zaświadczenia wystąpienia z innego uniwersytetu czy też zaświadczeń studyów dawniejszych dwóch lat filozoficznych, albo gimnazyalnego zaświadczenia dojrzałości. Dotyczące zakłady naukowe przy tem szczególnie namienione być mają.

5. Dawniejsze aż do roku 1848 włącznie istniejące dwa lata filozoficzne do umieszczenia w te zaświadczenia jako akademickiego czasu naukowego sposobnemi nie są.

6. W ogólności dotyczące przedmioty naukowe w chronologicznym porządku przebytych na uniwersytecie półroczy, a to tym sposobem w szczególny przegląd wprowadzone być mają, iż w drugiej kolumnie przed wyliczeniem pojedyńczych przedmiotów naukowych odznaczającym się gatunkiem pisma, rok studyów i półrocze odszczególnione będą.

7. Ponieważ jednak teraz albo w kilku najbliższych półroczy z uniwersytetu występujący uczniowie przedkładać będą zaświadczenia, w których niektóre przedmioty wedle dawniejszych urządzeń studyów nie podług półroczy, lecz podług lat są wymienione, przeto też niejaki jeszcze czas w tych zaświadczeniach przynajmniej częściowe wymienienie przedmiotów naukowych podług lat dopuszczalnem, a nawet potrzebnem będzie. W takowych przypadkach po wyszczególnieniu szkolnego roku najpierwej: *a*) całoroczne, *b*) półroczne przedmioty osobno wymienione być mają.

8. Kollegia, na wszechnicy wiedeńskiej w skróconym szkolnym roku 1849, w którym nie było żadnego semestralnego podziału, odczytane, umieścić się mają bez odróżnienia takowych na kollegia półroczne albo całoroczne.

9. Wyliczenie przedmiotow naukowych w każdem półroczu, lub wedle okoliczności w każdym roku, na te wszystkie rozciągać się ma, do których się uczeń w dotyczącem półroczu albo roku w jednym lub we więcej fakultetach przykładał.

10. Rubryka klasy postępów dla tych przeznaczona jest, którzy z dawniejszych lat, lub z roku 1850 jako prywatyści prawniczo — politycznego fakultetu zaświadczenia postępów wykazują. Jeżeli w takowych znajdują się powtarzane egzamina, te natenczas przydaniem słów *rep. ex.* uwidocznić należy.

11. Własny kałkuł uczęszczania o tyle tylko, i to w rubryce uwag umieszczonym być ma, o ile na „mniej pilnie" lub „niedbale" opiewa.

12. Oprócz tego w rubryce uwag nadmienić się ma że uczeń przez jedno lub dru-

Bei ihrer Ausfüllung werden folgende allgemeine Weisungen zu beobachten seyn:

1. Diese Universitätszeugnisse treten theilweise an die Stelle der an mehreren Facultäten bisher bestandenen Absolutorien, von deren Ausfertigung es nunmehr abzukommen hat.

2. Dieselben werden an allen österreichischen Universitäten in lateinischer Sprache nach dem beigeschlossenen Formulare ausgestellt.

3. Sie sind bestimmt, einen vollständigen Ueberblick über die akademische Verwendung des von der Universität abgehenden Studirenden für denjenigen Zeitraum zu geben, welchen er an dieser Universität ohne alle Unterbrechung oder wenigstens ohne in der Zwischenzeit eine andere Universität besucht zu haben, zugebracht hat.

4. In der allgemeinen Ueberschrift ist nach den Worten: Quum se dignum civitate academica praestitisset *anzumerken, ob der Studirende auf Grundlage eines Abgangszeugnisses von einer anderen Universität oder der Studienzeugnisse der früher bestandenen zwei philosophischen Jahrgänge, oder eines Maturitätszeugnisses eines Gymnasiums immatrikulirt worden ist. Die betreffenden Lehranstalten sind dabei individuell zu bezeichnen.*

5. Zur Aufnahme in diese Zeugnisse als akademische Studienzeit sind nicht geeigne die bis inclusive zum Jahre 1848 bestandenen zwei philosophischen Jahrgänge.

6. Im Allgemeinen sind die betreffenden Lehrgegenstände in chronologischer Ordnung der an der Universität zugebrachten Semester, und zwar dadurch besonders übersichtlich zu machen, dass in der zweiten Columne vor der Aufzählung der einzelnen Lehrfächer in hervortretender Schriftart, Studienjahr und Semester hervorgehoben werden.

7. Da jedoch die jetzt oder in mehreren der nächsten Semester von einer Universität abgehenden Studirenden Zeugnisse vorweisen werden, in welchen mehrere Gegenstände nach den früheren Studienanordnungen nicht nach Semestern, sondern nach Jahrgängen aufgeführt sind, so wird auch noch einige Zeit hindurch in diesen Zeugnissen eine, oft wenigstens theilweise Anführung der Lehrgegenstände nach Jahrgängen zulässig, ja selbst nothwendig seyn. In diesen Fällen sind nach der Bezeichnung des Studienjahres zuerst: a) *die ganzjährigen,* b) *die halbjährigen Gegenstände besonders anzuführen.*

8. Die an der Wiener Universität in dem abgekürzten Studienjahre 1849, in welchem keine Semestralabtheilung Statt hatte, gelesenen Collegien sind, ohne sie in halb- oder ganzjährige zu scheiden, anzusetzen.

9. Die Aufzählung der Lehrgegenstände hat sich in jedem Semester, oder nach Umständen in jedem Jahrgange, auf alle zu erstrecken, welchen der Studirende in dem betreffenden Semester oder Jahrgang in einer oder mehreren Facultäten sich gewidmet hat.

10. Die Rubrik der Fortgangsclasse ist für diejenigen bestimmt, welche aus früheren Jahren, oder aus dem Jahre 1850 als Privatisten der rechts- und staatswissenschaftliche Facultät Fortgangszeugnisse vorweisen. Kommen in denselben wiederholte Prüfungen vor, so sind dieselben durch den Beisatz rep. ex. *ersichtlich zu machen.*

11. Ein besonderer Frequentationscalcül ist nur in soferne, und zwar in der Rubrik der Anmerkungen aufzunehmen, als er auf „minder fleissig“ oder „nachlässig“ lautet.

12. Ausserdem ist unter der Anmerkungsrubrik zu bemerken, dass der Studirende in dem einen oder anderen Semester oder Jahrgang, oder einen einzelnen Gegenstand, als „Privatist“ studirt habe.

gie półrocze albo przez jeden lub drugi rok, albo nauce jakiego pojedyńczego przedmiotu, jako prywatysta się poświęcał.

13. Po wyliczeniu wszystkich w uniwersytecie odbytych studyów i po przekreśleniu miejsc może bez zapełnienia zostawionych, co się tycze akademickiego zachowania się ucznia na ostatniej stronie przyłączyć się winno w każdym razie najpierwej zawarte w jego zaświadczeniu uniwersyteckiem, z innego jakiego uniwersytetu może przyniesionem, wyszczególnienia względem jego akademickiego zachowania się w onym uniwersytecie wedle istotnej ich treści, a po tychże uwagi względem jego zachowania się w uniwersytecie, nowe uniwersyteckie zaświadczenie wystawiającym.

Jeżeli w tym uniwersytecie nie zaszła przeciw niemu żadna wątpliwość, tedy potwierdzenie w ten sposób opiewać ma, iż jego zachowanie się podczas jego pobytu na tymże uniwersytecie akademickim ustawom „zupełnie odpowiedne", albo przy mniejszych wykroczeniach, które wedle §. 19. dyscyplinarnego porządku w zaświadczenie uniwersyteckie nie mają być wmieszczane, takowym „odpowiedne" było.

W przeciwnym razie nadmienić należy: jego zachowanie się akademickim ustawom tak dalece się sprzeciwiało, że przeciw niemu następujące dyscyplinarne wyroki zapadły; które przeto wedle istotnej ich treści, odnosząc się do protokołu dotyczącego, namienione być mają.

14. Zaświadczenie uniwersyteckie zestawia dziekan dotyczącego kollegium professorskiego, który w tym przypadku, gdyby kandydat zaświadczenia uniwersyteckie lub naukowe już należycie wystawione na dowód swego akademickiego do nauk przykładania się przyniósł, z takowych zestawienie ułożyć może, nie potrzebując osobnego dopiero zniesienia się z dziekanami innych fakultetów, w których na odczyty uczeń uczęszczał.

15. Nie wymaga się, aby cała osnowa zaświadczenia uniwersyteckiego przez dotyczącego dziekana własnoręcznie napisaną była, wszelakoż tenże za prawdziwość wyszczególnień, w niej zawartych, odpowiedzialnym jest.

16. Zaświadczenie uniwersyteckie przez dziekana kollegium professorskiego tego fakultetu, w którym uczeń ostatnią razą imatrykulowanym był, i przez rektora wraz z odciskiem pieczęci uniwersyteckiej podpisanem będzie.

17. Zaświadczenia uniwersyteckie na uniwersytecie w każdym roku wystawione, numerami przez wszystkie fakulteta bieżącemi oznaczone i w kancelaryi uniwersyteckiej, we własnym rejestrze w ewidencyi zachowane być mają.

Thun s. r.

13. Nach Aufzählung sämmtlicher an der Universität gemachten Studien und Durchstreichen des allenfalls unausgefüllt bleibenden Raumes sind auf der letzten Seite rücksichtlich seines akademischen Benehmens jedenfalls zuerst die in seinem von einer anderen Universität etwa mitgebrachten Universitätszeugnisse enthaltenen Angaben über sein akademisches Verhalten an dieser ihrem wesentlichen Inhalte nach, und sohin die Bemerkungen über sein Betragen an der, das neue Universitätszeugniss ausstellenden Universität beizufügen.

Kam an dieser gegen ihn kein Anstand vor, so wird die diessfällige Bestätigung dahin lauten, dass sein Betragen während seines Aufenthaltes an dieser Universität den akademischen Gesetzen „vollkommen gemäss," oder bei geringeren Vergehen, welche nach §. 19 der Disciplinar-Ordnung nicht besonders in das Universitätszeugniss aufzunehmen sind, denselben „gemäss" war.

Im entgegengesetzten Falle ist zu bemerken: sein Benehmen sei den akademischen Gesetzen in soferne zuwidergelaufen, dass gegen ihn folgende Disciplinar-Erkenntnisse eintraten; diese sind sohin ihrem wesentlichen Inhalte nach mit Verweisung auf das betreffende Protokoll anzuführen.

14. Das Universitätszeugniss wird von dem Decane des betreffenden Professoren-Collegiums zusammengestellt, welcher in dem Falle als der Candidat bereits gehörig ausgestellte Universitätszeugnisse oder Studienzeugnisse zum Belege seiner akademischen Verwendung beibringt, aus diesen die Zusammenstellung verfassen kann, ohne sich erst insbesondere mit den Decanen anderer Facultäten, deren Vorlesungen der Studirende besucht hat, in das Einvernehmen setzen zu müssen.

15. Dass der gesammte Inhalt des Universitätszeugnisses von dem betreffenden Decan eigenhändig geschrieben sei, ist nicht nothwendig, doch haftet er für die Richtigkeit der darin enthaltenen Angaben.

16. Das Universitätszeugniss wird von dem Decane des Professoren-Collegiums derjenigen Facultät, an welcher der Studirende zuletzt immatrikulirt war, und von dem Rector unter Beidrückung des Universitätssiegels unterschrieben.

17. Die in jedem Jahre an einer Universität ausgestellten Universitätszeugnisse sind mit durch alle Facultäten durchlaufenden Nummern zu bezeichnen, und in der Universitätskanzlei in einem eigenen Register in Evidenz zu halten.

Thun m. p.

Załączenie do Nru. 117.

Pierwsza stronica.

Nos rector, et decanus collegii professorum

facultatis C. R. Universitatis literarum hac tabula profitemur testatumque volumus:

Dominum

Oriundum

Filium

quum se dignum civitate academica praestitisset

in numerum civium hujus universitatis relatum et ejus disciplina usum esse inde ab initio semestris anni scholast 18 usque ad finem semestris anni scholast 18

Per hoc tempus sequentes magistrorum scholas se frequentasse, vel secundum pristina universitatis instituta in iisdem doctrinis se operam posuisse legitime comprobavit:

Apud quam facultatem nomen professus sit.	INDEX SCHOLARUM ET MAGISTRORUM.	Quot per hebdom. horas scholæ habitæ sint.	Ad quam facult. scholæ pertinuerint.	Quales studiorum progressus fecisse judicatus sit secundum pristinas leges.	ADNOTATA.

Ostatnia stronica.

Mores quod attinet

Ejus rei in fidem hanc tabulam sigillo Universitatis munivimus et nomina nostra subscripsimus

, t. Rector Universitatis *h. t. Decanus collegii professorum facultatis.*

Erste Se .

Nos rector, et decanus collegii professorum

facultatis C. R. Universitatis literarum hac tabula profitemur testatumque volumus:

Dominum

Oriundum

Filium

quum se dignum civitate academica praestitisset

in numerum civium hujus universitatis relatum et ejus disciplina usum esse inde ab initio semestris anni scholast 18 usque ad finem semestris anni scholast 18

Per hoc tempus sequentes magistrorum scholas se frequentasse, vel secundum pristina universitatis instituta in iisdem doctrinis se operam posuisse legitime comprobavit:

Apud quam facultatem nomen professus sit.	INDEX SCHOLARUM ET MAGISTRORUM.	Quot per hebdom. horas scholæ habitæ sint.	Ad quam facult. scholæ pertinuerint.	Quales studiorum progressus fecisse judicatus sit secundum pristinas leges.	ADNOTATA.

Letzte Seite.

Mores quod attinet

Ejus rei in fidem hanc tabulam sigillo Universitatis munivimus et nomina nostra subscripsimus

h. t. Rector Universitatis *h. t. Decanus collegii professorum facultatis.*

118.

Rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 13. Marca 1850,

do jeneralnej dyrekcyi budowniczej i do naddyrekcyi budowniczej we Weronie,

którem obwieszcza się przepis Najwyższą uchwałą Najjaśniejszego Pana zatwierdzony względem przyjmowania elewów budowniczych i zaprowadzenia egzaminów rządowych na służbę budowniczą.

Najwyższą uchwałą z dnia 8. Marca t. r. raczył Najjaśniejszy Pan zatwierdzić przepis, w odpisie tu załączony, co do przyjmowania elewów budowniczych i zaprowadzenia egzaminów rządowych na służbę budowniczą.

C. k. — otrzymuje polecenia przy przyjmowaniu elewów budowniczych jak najściślej trzymać się niniejszego przepisu i względem przedsiębrania egzaminów rządowych w swym czasie zarządzić, co ku temu potrzebne.

Bruck m. p.

Załączenie do Nru. 118.

P r z e p i s

względem przyjmowania elewów budowniczych i zaprowadzenia egzaminów rządowych na służbę budowniczą.

A. O przyjmowaniu elewów budowniczych.

§. 1.

Do przyjmowania elewów budowniczych jeneralna dyrekcya budownicza we Wiedniu prawo ma. Kompetenci swe prożby albo bezpośrednio do jeneralnej dyrekcyi budowniczej albo przez dyrekcye budownicze wkrajach koronnych podawać mają.

§. 2.

Chcący kto jako elew budowniczy przyjętym być, musi warunki następujące wypełnić:

a) Wykazać przez lekarskie zaświadczenia potwierdzoną konstytucyą ciała, do uciążliwości budowniczej służby sposobną. Zatajenie wad cielesnych, już w czasie przyjęcia istniejących, uprawnia do nieubłagannego oddalenia elewa budowniczego;

b) urzędowe wykazanie nieskazitelnego sposobu życia;

c) kompetent wykazać musi, że nabył jako poprzedniczych nauk:

1. gramatykalnej znajomości własnego języka, tudzież języka urzędowego tego urzędu budowniczego, u którego właśnie o przyjęcie ubiega się. Znajomość więcej języków prawo daje do szczególniejszego uwzględnienia;
2. umiejętności jeografii;
3. historyi;
4. naturalnej historyi;
5. statystyki.

Nabycie tych umiejętności jakimkolwiek bądź sposobem stać się może, jeżeli tylko takowe w sposób zadowalniający wykazane są.

d) Dalej kompetent w następujących umiejętnościach zawodu swego usposobionym ukazać się musi:

1. w elementarnej matematyce,

118.

Erlass des Handelsministeriums vom 13. März 1850,

an die General-Baudirection und an die Ober-Baudirection in Verona,

womit die mit allerhöchster Entschliessung Sr. Majestät genehmigte Vorschrift über die Aufnahme von Bau-Eleven und die Einführung von Staatsprüfungen für den Baudienst kundgemacht wird.

Seine Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 8. März d. J. die in Abschrift beifolgende Vorschrift über die Aufnahme von Bau-Eleven und die Einführung von Staatsprüfungen für den Baudienst zu genehmigen geruht.

Die k. k. — erhält den Auftrag, sich bei Aufnahme von Bau-Eleven strengstens an diese Vorschrift zu halten und wegen Abhaltung der Staatsprüfungen seiner Zeit das Nöthige zu veranlassen.

Bruck *m. p.*

Beilage zu Nr. 118.

Vorschrift

über die Aufnahme von Bau-Eleven und die Einführung von Staatsprüfungen für den Baudienst.

A. Von der Aufnahme von Bau-Eleven.

§. 1.

Zur Aufnahme von Bau-Eleven ist die General-Baudirection in Wien berechtigt. Die Bewerber haben ihre Gesuche entweder unmittelbar bei der General-Baudirection oder im Wege der Baudirectionen in den Kronländern einzubringen.

§. 2.

Um als Bau-Eleve aufgenommen zu werden, sind folgende Bedingungen zu erfüllen:

a) *Die durch ärztliche Zeugnisse bestätigte, für die Beschwerden des Baudienstes geeignete Körperbeschaffenheit. Verheimlichung schon zur Zeit der Aufnahme bestandener Körpergebrechen berechtigt zur unnachsichtigen Entlassung des Bau-Eleven;*

b) *die ämtliche Nachweisung eines unbescholtenen Lebenswandels;*

c) *der Bewerber muss darthun, als Vorbildung erlernt zu haben:*

1. *die grammatikalische Kenntniss der eigenen Sprache, dann der Geschäftssprache des Bauamtes, bei welchem er zunächst die Aufnahme ansucht. Die Kenntniss mehrerer Sprachen gibt Anspruch auf eine vorzugsweise Berücksichtigung,*
2. *Geographie,*
3. *Geschichte,*
4. *Naturgeschichte,*
5. *Statistik.*

Die Erwerbung dieser Kenntnisse kann auf was immer für eine Art geschehen seyn, wenn solche nur befriedigend bewährt sind.

d) *Ferner muss der Bewerber folgende Fachwissenschaften sich eigen gemacht haben:*

1. *Elementar-Mathematik,*

2. w wyższej matematyce z rachunkiem różniczkowym i całkowym i jeometryą analityczną,
3. w przedstawiającej jeometryi,
4. „ praktycznej jeometryi,
5. „ we fizyce,
6. „ ogólnej chemii,
7. „ mineralogii,
8. „ mechanice i nauce o maszynach,
9. „ budownictwie w trzech odroślach budownictwa wiejskiego, dróżnego i wodnego,
10. w sztuce budowniczej,
11. w sztuce rysunkowej ogólnie i w jej rozmaitem użyciu technickiem. Wykaz ten dzieje się przez zaświadczenia odbytych egzaminów, wydane przez przełożonych publicznych zakładów naukowych albo instytutów wojskowych.

§. 3.

Aż do urządzenia technicznych zakładów naukowych, w całem austryackiem państwie zupełnie uregulowanego, zastrzega sobie ministeryum budowli publicznych, na wniosek jeneralnej dyrekcyi budowniczej w przypadkach uwzględnienia godnych uwalniać od przedłożenia pojedyńczych zaświadczeń, wykazujących nabycia tak wykształcenia poprzedniego jak studyów zawodu własnego, w powyższym §fie 2. lit. c) i d) przepisanych.

§. 4.

Kompetenci, którzy warunkom w §. 2. przepisanym zupełnie zadosyć uczynią, lub też którzy uwzględnienie w §. 3. nadmienione uzyskają, na elewów budowniczych albo natychmiast przyjętymi, albo dla później następującego przyjęcia w miarę potrzeby zanotowanymi będą.

B. O egzaminie rządowym na służbę budowniczą.

§. 5.

Dostąpienie rzeczywistej posady w rządowej służbie budowniczej od egzaminu rządowego, ze skutkiem odbytego, zawisło.

§. 6.

Egzamina te odbywają się co rok raz, a to w zimie przy dyrekcyach budowniczych w krajach koronnych. Kandydaci przynajmniej sześć tygodni przed terminem, powszechnie obwieścić się mającym, do budowniczej dyrekcyi, u której egzamin składać chcą, swą piśmienną prożbę podać mają.

§. 7.

Elew budowniczy, aby do egzaminu przypuszczonym być mógł, w tej własności przynajmniej przez rok użytym być musiał.

§. 8.

Do egzaminu rządowego także wszystkie owe osoby przypuszczone będą, które, nie będąc budowniczymi elewami, wykażą się u jeneralnej dyrekcyi budowniczej z wymogów w §. 2. przepisanych i przynajmniej z trzechletniego odpowiedniego użycia

2. *höhere Mathematik mit Differential- und Integral-Rechnung und analitischer Geometrie,*
3. *darstellende Geometrie,*
4. *praktische Geometrie,*
5. *Physik,*
6. *allgemeine Chemie,*
7. *Mineralogie,*
8. *Mechanik und Maschinenlehre,*
9. *die Bauwissenschaft in den drei Zweigen des Land-, Strassen- und Wasserbaues,*
10. *Baukunst,*
11. *Zeichnenkunst überhaupt und in ihrer verschiedenen technischen Anwendung.*

Die Nachweisung hat durch Prüfungszeugnisse von Vorstehern öffentlicher Lehranstalten oder Militär-Instituten zu geschehen.

§. 3.

Bis zur vollständig geregelten Einrichtung der technischen Studienanstalten in dem gesammten Kaiserstaate behält sich das Ministerium für öffentliche Bauten vor, auf den Vorschlag der General-Baudirection in rücksichtswürdigen Fällen die Nachsicht von der Beibringung einzelner Zeugnisse über die Erlernung der im vorhergehenden §. 2 lit. c) *und* d) *vorgeschriebenen Vorbildungs- und Fachstudien zu ertheilen.*

§. 4.

Bewerber, die den im §. 2 vorgezeichneten Bedingungen vollständig genügen, oder die im §. 3 angedeutete Nachsicht erwirkt haben, werden als Bau-Eleven entweder sogleich aufgenommen, oder für die nach Massgabe des Bedarfes später eintretende Aufnahme in Vormerkung gehalten.

B. *Von der Staatsprüfung für den Baudienst.*

§. 5.

Die Erlangung einer wirklichen Anstellung im Staats-Baudienste ist durch die mit Erfolg abgelegte Staatsprüfung bedingt.

§. 6.

Diese Prüfungen werden jährlich einmal und zwar im Winter bei den Baudirectionen in den Kronländern stattfinden. Die Candidaten haben wenigstens sechs Wochen vor dem allgemein zu verlautbarenden Prüfungstermine bei der Baudirection, bei welcher sie sich der Prüfung zu unterziehen wünschen, ihr schriftliches Gesuch einzureichen.

§. 7.

Um zur Staatsprüfung zugelassen zu werden, muss der Bau-Eleve in dieser Eigenschaft wenigstens Ein Jahr verwendet worden seyn.

§. 8.

Zur Staatsprüfung werden auch alle jene Personen zugelassen, welche, ohne Bau-Eleven zu seyn, sich über die in dem §. 2 vorgeschriebenen Erfordernisse bei der General-Baudirection ausweisen; und mindestens eine dreijährige entsprechende Verwendung bei

swego przy budowlach prywatnych. W takowym razie udzieli się pozwolenie do odbycia egzaminu także i bez oświadczenia zamiaru kandydata, że w służbę rzadową wstąpić chce.

§. 9.

Do przyjęcia na służbę rządową egzaminu potrzeba; promocya urzędnika budowniczego, który egzamin ze skutkiem odbył, do wyższych stopni służbowych od jego użycia bez dalszych egzaminów zawisła.

§. 10.

Znajdujący się już w rządowej służbie budowniczy urzędnicy, tudzież wedle dawniejszego systemu egzaminowani techniczni praktykanci i elewi budowniczy egzaminowi rządowemu nie podlegają. Przeciwnie zaś reszta już teraz przy władzach budowniczych znajdujących się nie egzaminowanych technicznych praktykantów budowniczych usposobienię do rzeczywistych posad dopiero wtedy uzyska, jeżeli ci przynajmniej przez rok w swej własności użytymi byli i egzamin rządowy złożyli; wszelakoż oni od wykazów w §. 2. żądanych uwolnieni zostają.

§. 11.

Przedmiotem egzaminu rządowego są owe trzy zawody budownicze i jeometrya praktyczna.

§. 12.

Egzamin odbywa się ustnie i piśmiennie, tudzież przez wypracowanie projektów.

§. 13.

Każdemu urzędnikowi budowniczemu i elewowi dozwala się przy ustnym egzaminie przytomnym być.

§. 14

Wybór ustnych pytań, jako też trwanie ustnego aktu egzaminu do woli komissyi egzaminacyjnej zostawia się.

§. 15.

Piśmienne pytania jako i projekta, przez kandydatów wypracować się mające, przez dyrekcye budownicze co rok w należytym czasie drogą jeneralnej budowniczej dyrekcyi ministerstwu przedłożone będą, które wybrane pytania i projekta, pod pieczęcią na tej samej drodze pojedyńczym dyrekcyom budowniczym odsełać każe, które przez komisarzy egzaminacyjnych w przytomności kandydatów dopiero wtedy rozpieczętowane być mogą, kiedy tymże ostatnim do piśmiennego rozwiązania lub wypracowania przedłożone będą.

§. 16.

Piśmienne rozwiązanie zadanych pytań, i wypracowanie projektów dziać się ma w urzędowych miejscowościach dyrekcyi budowniczej pod urzędowem nadzorem bez wszelkiego rozmawiania się o przedmiotach egzaminowych i bez użycia książek lub pism.

§. 17.

Piśmienny egzamin trzy dni trwa, gdyż każdego dnia pytania z jednego tych trzech budowniczych odrośli, wszakże w tej tylko objętości zadawane będą, iżby każdego razu w jednem połdniu t. j. w sześciu godzinach pracy piśmiennie rozwiązane yć mogły.

Privatbauten darthun. In diesem Falle wird die Bewilligung zur Ablegung der Staatsprüfung auch ohne die erklärte Absicht des Candidaten, in den Staatsdienst treten zu wollen, ertheilt.

§. 9.

Zur Aufnahme in den Staatsbaudienst ist die Prüfung erforderlich; die Beförderung des Baubeamten, welcher diese Prüfung mit Erfolg abgelegt hat, zu höheren Diensstufen, ist von dessen Verwendung ohne weitere Prüfungen abhängig.

§. 10.

Die bereits im Staatsdienste befindlichen Baubeamten und die nach dem früheren System geprüften technischen Practikanten und Bau-Eleven werden der Staatsprüfung nicht unterzogen. Dagegen erlangen die schon dermal bei den Baubehörden vorhandenen übrigen nicht geprüften technischen Practikanten und Bau-Eleven die Eignung zu wirklichen Anstellungen erst dann, wenn sie wenigstens Ein Jahr in ihrer Eigenschaft verwendet worden sind und die Staatsprüfung abgelegt haben; sie sind jedoch der im §. 2 geforderten Nachweisungen enthoben.

§. 11.

Gegenstand der Staatsprüfung sind die drei Baufächer und die practische Geometrie.

§. 12.

Die Prüfung findet mündlich und schriftlich, dann durch Bearbeitung von Projecten Statt.

§. 13.

Der mündlichen Prüfung beizuwohnen ist jedem Baubeamten und Eleven gestattet.

§. 14.

Die Wahl der mündlichen Fragen, so wie die Dauer des mündlichen Prüfungsactes ist der Prüfungscommission überlassen.

§. 15.

Die schriftlichen Fragen und die von den Candidaten zu bearbeitenden Projecte werden von den Baudirectionen jährlich rechtzeitig im Wege der General-Baudirection dem Ministerium in Vorschlag gebracht, welches die gewählten Fragen und Projecte versiegelt auf demselben Wege den einzelnen Baudirectionen zurücksenden lässt, die von den Prüfungscommissären in Gegenwart der Candidaten erst dann entsiegelt werden dürfen, wenn sie den Letzteren zur schriftlichen Beantwortung oder Bearbeitung übergeben werden.

§. 16.

Die schriftliche Lösung der gestellten Fragen und die Bearbeitung der Projecte hat im Amtslocale der Baudirection unter ämtlicher Ueberwachung ohne Besprechung über die Prüfungsgegenstände und ohne Benützung von Büchern oder Schriften zu geschehen.

§. 17.

Die schriftliche Prüfung dauert drei Tage, indem an jedem Tage Fragen aus einem der drei Bauzweige, jedoch nur in solchem Umfange gestellt werden, dass sie jedesmal während eines halben Tages, d. i. binnen sechs Arbeitstunden schriftlich beantwortet werden können.

§. 18.

Także i projekta wypracować się mające dla każdego kandydata obejmować mają zadania ze wszystkich trzech zawodów budowniczych. Pierwsze zarysy do każdego projektu, które wybrany przez kandydata plan do budowli i urządzenie wszystkich istotnych onegoż części przed oczy przedstawić ma, i od którego później odstąpić nie wolno, w pierwszym dniu uskuteczniono być muszą; do wypracowania zadania z każdej odrośli budowniczej nawięcej ośm dni pozwolone będą.

§. 19.

Jednocześnie z odesłaniem piśmiennych pytań i zadań (§. 15) dla każdego kraju koronnego, gdzie wedle oznajmienia dyrekcyi budowniczej kandydaci się zgłosili, komissya egzaminacyjna ustanowioną będzie. Ta składa się z trzech w służbie rządowej stojących urzędników budowniczych. Prezydujący na zalecenie jeneralnej dyrekcyi budowniczej przez ministerstwo, obaj asessorowie przez jeneralną dyrekcyą budowniczą mianowani będą.

§. 20.

Wypadłość egzaminu osądzić ma komissya w związku, wszelakoż z należytem uwzględnieniem szczególnego uzdolnienia w pojedyńczościach mniej więcej odznaczającego się. Wyrok ten wyraża się słowami: „Nieuzdolniony" — lub: „uzdolniony" — lub: „szczególniej uzdolniony."

§. 21.

Kto jako nieuzdolniony uznanym był, w następnym lub późniejszym roku znowu egzaminowi poddać się może; elewi budowniczy, przy władzy budowniczej w użyciu służbowem stojący, powtarzania egzaminu nad drugi rok odkładać nie mogą.

§. 22.

Jeżeli przy drugim egzaminie kandydat znowu jako nieuzdolniony uznanym został, natenczas już do dalszego egzaminu przypuszczonym być nie może.

Elew budowniczy, w takowym przypadku się znajdujący, z swej służby oddalonym będzie.

§. 23.

Zaświadczenia odbytego egzaminu przez wszystkich komisarzy egzaminacyjnych podpisane, komissya natychmiast wydaje i egzaminowanemu doręcza.

§. 24.

Jednocześnie komissya protokół egzaminu względem zachowanego ogólnego toku do jeneralnej budowniczej dyrekcyi przeseła, która takowy ministerstwu do potwierdzenia przedkłada, które przy egzaminach rządowych przez dyplom udzielane bywa.

§. 25.

Jeneralna budownicza dyrekcya imiona kandydatów za nieuzdolnionych uznanych wszystkim dyrekcyom budowniczym oznajmić winna, by przeszkodzić, ażeby takowi nie częściej jak dwa razy u różnych dyrekcyi budowniczych do egzaminu przypuszczeni byli.

§. 18.

Auch die anzufertigenden Projecte sollen für jeden Candidaten Aufgaben aus allen drei Baufächern umfassen. Die Skizzen zu jedem Entwurfe, welche die von dem Candidaten gewählte Anlage des Baues und die Anordnung aller wesentlichen Theile desselben zu versinnlichen hat, und von welcher später nicht mehr abgegangen werden darf, muss am ersten Tage zu Stande gebracht werden; für die Ausarbeitung werden hinsichtlich der Aufgabe aus jedem Bauzweige höchstens acht Tage eingeräumt.

§. 19.

Gleichzeitig mit der Uebersendung der schriftlichen Fragen und Aufgaben (§. 15) wird für jedes Kronland, wo sich laut der Anzeige der Baudirection, Candidaten gemeldet haben, die Prüfungs-Commission bestellt. Sie besteht aus drei im Staatsdienste stehenden Baubeamten. Der Vorsitzende wird über Vorschlag der General-Baudirection vom Ministerium, die beiden Beisitzer von der General-Baudirection ernannt.

§. 20.

Das Ergebniss der Prüfung ist von der Commission im Zusammenhange, jedoch mit gehöriger Berücksichtigung der in Einzelnheiten mehr oder minder hervorgetretenen besonderen Befähigung zu beurtheilen. Dieses Urtheil findet seinen Ausdruck in den Bezeichnungen: „Nicht befähigt" — oder: „Befähigt" — oder: „Vorzüglich befähigt."

§. 21.

Wer als nicht befähigt erkannt wurde, kann sich im nächsten oder einem späteren Jahre abermal der Prüfung unterziehen; bei einer Baubehörde in Verwendung stehende Bau-Eleven dürfen die Wiederholung der Prüfung nicht über das zweite Jahr verzögern.

§. 22.

Wenn bei der zweiten Prüfung über den Candidaten abermal die Nichtbefähigung ausgesprochen wird, so darf er zu keiner weiteren Prüfung zugelassen werden.

Ein Bau-Eleve, der sich in diesem Falle befindet, wird seiner Verwendung enthoben.

§. 23.

Die Prüfungszeugnisse werden sogleich von der Commission ausgefertigt, von allen Prüfungscommissären unterzeichnet und dem Geprüften zugestellt.

§. 24.

Gleichzeitig übersendet die Commission das Prüfungs-Protokoll über den beobachteten gesammten Vorgang an die General-Baudirection, welche dasselbe dem Ministerium zur Bestätigung vorlegt, die bei den Staatsprüfungen durch ein Diplom ertheilt wird.

§. 25.

Die General-Baudirection muss die Namen der als nicht befähigt erkannten Candidaten sämmtlichen Baudirectionen bekannt geben, um zu verhindern, dass dieselben nicht öfter als zweimal bei verschiedenen Baudirectionen zur Prüfung zugelassen werden.

119.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 13. Marca 1850,

działające dla wszystkich krajów koronnych i okręgów, w których dochodowa ustawa karna w mocy prawa stoi,

którem się oświadcza, kiedy potrzeba zachodzi przybrania zastępców małoletniego albo innej jakiej pod opieką lub kuratelą stojącej osoby, do rozpraw względem upraszanego przez nich odstąpienia od postępowania karnego, co do dochodów niestałych prawem przepisanego.

Z przyczyny zapytania, oświadcza się zgodnie z ministerstwem sprawiedliwości iż, jeżeli małoletni lub inne pod opieką albo kuratelą stojące osoby, z powodu przypisanej im winy przestępstwa dochodowego o odstąpienie od prawnego postępowania upraszają, przybrania prawnych zastępców do rozprawy względem zezwolenia na takową prożbę w tych tylko przypadkach potrzeba, w których kwota odstąpienia nie z majątku, którym małoletni lub opiece poruczony dowolnie zarządzać upoważnionym jest, lecz z innego mu przynależącego majątku opłaconą być ma.

Krauss m. p.

120.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 23. Marca 1850,

do najwyższego sądu we Wiedniu jako i do sądów apelacyjnych we Wiedniu, w Pradze, Bernie, we Lwowie, w Celowcu i Insbruku,

którem się na pamięć przywodzi dalsze zachowanie prawnych przepisów, rozdrobnienie gruntów ograniczających.

Ponieważ postanowienia prawne, za jakiemi rozdrobnienie gruntów pewnym ograniczeniom podległo, na powodach się zasadzają, od istnienia stosunku poddańczego wcale niezawisłych, a nawet i w przeprowadzeniu uwolnienia gruntów od ciężarów w zupełnej mocy, pozostających przeto wprawdzie władze sądowe w żadnej o tem wątpliwości znajdować się nie mogą, że owe postanowienia w skutek Najwyższego patentu z dnia 7. Września 1848 działać nie ustały, lecz że takowe i nadal przez nich jak najściślej zachowane być mają, gdzie w skutek jakiego oddzielenia gruntowego tabularna jaka czynność urzędowa przedsięwziętą być ma; atoliż gdy w najnowszych czasach ścisłe owych przepisów zachowanie tu i owdzie z uwagi spuszczano, przeto one władzom sądowym z tem oświadczeniem na pamięć przywodzą się, iż dotyczący działalności zakres dawniejszych politycznych władz pierwszej instancyi i urzędów cyrkułowych tam, gdzie organizacya nowych władz już uskuteczniona została, na starostwa powiatowe przeniesionym został.

Schmerling m. p.

119.

Erlass des Finanzministeriums vom 13. März 1850,

wirksam für alle Kronländer und Gebietstheile, in welchen das Gefälls-Strafgesetz in Kraft stehet,

wodurch erklärt wird, wann die Beiziehung der Vertreter eines Minderjährigen oder einer anderen unter Vormundschaft oder Curatel stehenden Person, zu den Verhandlungen über die, von diesen angesuchte Abfassung vom gesetzmässigen Gefällen-Strafverfahren erforderlich ist.

Aus Anlass einer Anfrage wird, im Einverständnisse mit dem Justizministerium, erklärt, dass, wenn Minderjährige oder andere unter Vormundschaft oder Curatel stehende Personen, wegen einer ihnen zur Last gelegten Gefälls-Uebertretung um Ablassung vom gesetzlichen Verfahren ansuchen, die Beiziehung der gesetzlichen Vertreter zu der Verhandlung über die Gewährung dieses Ansuchens nur in den Fällen erforderlich ist, wo der Ablassungsbetrag nicht aus dem Vermögen, worüber der Minderjährige oder Bevormundete frei zu verfügen befugt ist, sondern aus anderem ihm gehörigen Vermögen berichtiget werden soll.

Krauss *m. p.*

120.

Erlass des Justizministeriums vom 23. März 1850,

an den obersten Gerichtshof in Wien und die Appellationsgerichte in Wien, Prag, Brünn, Lemberg, Klagenfurt und Innsbruck,

wodurch die fernere Beobachtung der die Grundzerstückung beschränkenden gesetzlichen Vorschriften in Erinnerung gebracht wird.

Da die gesetzlichen Bestimmungen, wodurch die Grundzerstückung gewissen Beschränkungen unterzogen wurde, auf Gründen beruhen, welche von dem Bestande des Unterthänigkeitsverhältnisses ganz unabhängig sind, und auch bei Durchführung der Grundentlastung in ungeschwächter Kraft fortbestehen, so können zwar die Gerichtsbehörden nicht darüber im Zweifel seyn, dass jene Bestimmungen durch das allerhöchste Patent vom 7. September 1848 nicht ausser Wirksamkeit getreten, sondern von ihnen, wenn in Folge einer Grundtrennung eine grundbücherliche Amtshandlung vorgenommen werden soll, noch ferner auf das Genaueste zu beobachten seien; nachdem aber doch in neuerer Zeit die genaue Beobachtung jener Vorschriften hier und da ausser Acht gelassen worden seyn soll, so werden dieselben den Gerichtsbehörden mit dem Bemerken in Erinnerung gebracht, dass der betreffende Wirkungskreis der früheren politischen Behörden erster Instanz und der Kreisämter dort, wo die Organisirung der neuen Behörden bereits Statt gefunden hat, auf die Bezirkshauptmannschaften übergegangen ist.

Schmerling *m. p.*

121.

Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych i sprawiedliwości z dnia 23. Marca 1850,

działające w krajach koronnych Austryi powyżej i poniżej Ensu, Solnogrodu, Tyrolu, Karyntyi, Krainy, Istryi i Tryestu, Styryi, Czech, Morawii i Szląska,

którem się, począwszy od dnia obwieszczenia, w owych krajach koronnych, w których nowe polityczne władze już w działalność weszły, rozprawa w sporach o służbyi zasługi, jeżeli idzie o sędziowskie przyznanie praw, z umowy o służbę i zasługi wynikłych, już obecnie władzom sądowym przekazuje, przeciwnie zaś wykonywanie ustaw względem służących władzom politycznym i nadal przydziela.

Z uwagi na to, że spory o służbę i zasługi, w skutek zatwierdzonych przez Najjaśniejszego Pana Najwyższą uchwałą z dnia 14. Czerwca 1849 zasad nowego sądów urządzenia, począwszy od czasu, w którym nowe sądy w skutek wejdą, do działalności sądów powiatowych należeć będą, widzą się ministerstwa spraw wewnętrznych i sprawiedliwości spowodowane, rozporządzić, iż w krajach koronnych, w których nowe polityczne władze już w działalność weszły, spory o służby i zasługi, jeżeli idzie o sędziowskie przyznanie praw z umowy o służby i zasługi wynikłych, już obecnie u władz sądowych załatwiane być mają; gdzie przeciwnie wykonywanie ustaw względem służących także i na przyszłość do władz politycznych należy, o ile te wedle osnowy nadwornego dekretu z dnia 11. Maja 1821, zbioru ustaw sądowych Nr. 1759 ku temu policyjnemu celowi zmierzają, aby stosunek służbowy między osobami tamże namienionemi, nie był na szkodliwą przerwę wystawiany, takowy prędszej uzyskał ochrony, a obie strony na najkrótszej drodze z uniknieniem uciążliwych kosztów owych praw osiągnęły, jakich im ustawy względem służących ze względów na dobro publiczne nadają. Przeto więc od dekretu nadwornego z dnia 18. Kwietnia 1828, L. 2340, zbioru ustaw sądowych, mocą którego wszelkie między służącymi a służbodawcami ze stosunku służbowego wynikające spory bez różnicy, albo podczas trwania stosunku służbowego albo przynajmniej przed upływem dni trzydziestu, od dnia, którego służbowy stosunek ustał, wniesione, władzom politycznym przekazane były, tak dalece odstępuje się, iż te ostatnie w przeciągu tego czasu tylko jeszcze ku zarządzeniu środków zapobiegających, pod względem policyjnej ochrony potrzebnych, powołane zostają, zachowując otwartą prawa drogę do uskutecznienia pretensyi w tym względzie zachodzących.

Bach m. p. **Schmerling** m. p.

121.

Verordnung der Ministerien des Innern und der Justiz vom 23. März 1850,

wirksam in den Kronländern Oesterreich ob und unter der Enns, Salzburg, Tirol, Kärnthen, Krain, Istrien und Triest, Steiermark, Böhmen, Mähren und Schlesien,

wodurch vom Tage der Kundmachung angefangen, in jenen Kronländern, in welchen die neuen politischen Behörden bereits in Wirksamkeit getreten sind, die Verhandlung der Dienst- und Lohnstreitigkeiten, in soferne es sich um richterliche Zuerkennung der aus dem Dienst- und Lohnvertrage entspringenden Rechte handelt, schon dermalen den Gerichtsbehörden, dagegen die Handhabung der Gesindeordnungen auch künftighin den politischen Behörden zugewiesen sind.

In Erwägung, dass die Dienst- und Lohnstreitigkeiten zufolge der, von Seiner Majestät mittelst Allerhöchster Entschliessung vom 14. Juni 1849 genehmigten Grundzüge der neuen Gerichtsverfassung, von dem Zeitpuncte an, in welchem die neuen Gerichte ins Leben treten, in den Wirkungskreis der Bezirksgerichte gehören werden, finden die Ministerien des Innern und der Justiz zu verordnen, dass in den Kronländern, in welchen die neuen politischen Behörden bereits in Wirksamkeit getreten sind, die Dienst- und Lohnstreitigkeiten, in sofern es sich um richterliche Zuerkennung der aus dem Dienst- und Lohnvertrage entspringenden Rechte handelt, schon dermalen bei den Gerichtsbehörden zu verhandeln sind; wogegen die Handhabung der Gesindeordnungen auch künftighin den politischen Behörden obliegt, in sofern durch dieselben nach dem Wortlaute des Hofdecretes vom 11. Mai 1821, Justiz-Gesetzsammlung Nr. 1759, der polizeiliche Zweck verfolgt wird, das Dienstverhältniss zwischen den darin genannten Personen keiner nachtheiligen Unterbrechung auszusetzen, demselben einen schnelleren Schutz zu verleihen, und beiden Theilen auf dem kürzesten Wege mit Vermeidung beschwerlicher Kosten die Erlangung jener Rechte, welche ihnen die Gesinde-Ordnungen aus Rücksichten für das öffentliche Wohl einräumen, zu verschaffen. Hiernach hat es von dem Hofdecrete vom 18. April 1828, Z. 2340, der Justiz-Gesetzsammlung, wodurch alle zwischen Dienstboten und Dienstgebern aus dem Dienstverhältnisse sich ergebenden Streitigkeiten ohne Unterschied, wenn sie nur entweder während des Bestandes des Dienstverhältnisses oder wenigstens vor Verlauf von dreissig Tagen, vom Tage, an welchem das Dienstverhältniss aufgehört hat, angebracht werden, den politischen Behörden zugewiesen worden sind, in so weit abzukommen, dass die letzteren innerhalb dieses Zeitraumes nur mehr zur Treffung der aus Rücksichten des polizeilichen Schutzes erforderlichen Vorkehrungen, unter Offenhaltung des Rechtsweges zur Austragung der diessfälligen Forderungsrechte, berufen seyn werden.

Bach m. p. **Schmerling** m. p.

